

jegovo stranko. Slabo državno gospodarstvo nemških liberalcev podira tudi njihovo, za Avstrijo in posebno za nas Slavjane, nemilo in nesrečno politiko. Toda nagledimo si danes kaj so liberalci svojim ministrom očitali in kake pomočke (?) nasvetovali?

Najbolj ostro sta ministre prijela ustavoverca žl. Plener in pa Skene. Prvi je finančnemu ministru očital, da ni vedel ali ni hotel resnice povedati in da se je pri računu za 16 milijonov vrezal in da tedaj ne bo zmanjkalo 25 ali 31 milijonov, ampak gotovo više 60 milijonov, t. j. še enkrat toliko, kakor lani. Treba bode ali novih dač ali novega dolga za 80 milijonov. Državni dolg pa znaša letos že 2674.695.800 fl., ki požre na leto 112 milijonov obresti, to je: 22 milijonov več, kakor znaša ves gruntni davek, ali to je: liberalci so od leta 1868. sem napravili 115.757.826 milijonov novega dolga. Leta 1877. bo denarna stiska še večja. Poslanec in tudi ustavak Skene je tožil: na leto bomo imeli za 100 milijonov več stroška, kakor leta 1870, za 75 milijonov več, kakor leta 1871, za 39 milijonov več, kakor letos. To so strahovite številke, ki se ne bodo kmalu znižale. Kaj je temu krivo? Nekateri pravijo, da naše vojaštvo. To ni res; kajti mi potrošimo za vojno veliko manj, kakor sosedna Rusija, Nemčija, Laška in Francoska. Za šolske zadeve so stroški od leta 1870 poskočili za 11 milijonov. Vendar največ požre naša zamotana uprava ali uradništvo. Tukaj tičijo milijoni, pravi Skene, od 40 na 90 milijonov so tukaj stroški poskočili. Ako se tretjina uradnikov zmanjša ali jim plača zniža, je pokrit ves deficit ali pomanjkljivost. Tudi za železnice smo preveč denarjev zapravili, ker jim plačujemo po 20—30 milijonov podpore. Naposled je še rekel: jaz ne poznam nobenih pomočkov. Enako so tožili tudi drugi liberalci. Poslanec Wedl je rekel „alle sind wir verkracht“ vsi smo polomljeni, vse gre rakovo pot: obrtnija, kupčijstvo in kmetijstvo. Dr. Vošnjak je tožil o neusmiljenem tirjanju davkov in vlado grajal, da jeni pravdniki in okrajni glavarji slovenske liste „samovoljno“ zasegajo ali konfiscirajo. Naposled sta se še liberalni minister Depretis in liberalni poslanec žl. Plener na sramoto parlamentarizmu očitno pulila in lasala. Prvi je osobno zgrabil drugega in ta je ministru, zavrnil rekoč: jaz Vas osvedočujem svojega popolnega zaničevanja. Med velikim hrupom, ki je tukaj nastal, bil je zbor in splošna razprava o proračunu sklenjena. Prihodnjič spregovorimo o tem, kako so naši konservativni poslanci, posebno g. Herman, liberalno vlado in ustavaško-nemški centralizem napadali.

Cerkvene zadeve.

Slomšekovega spomenika lepo dodelani ste 2 plošči, prva pride na pokopališče, druga na dom

v Ponkvi. Kip za glavni spomenik v stolni cerkvi izdeluje g. Zaje v Ljubljani, drugo pa g. Schulz v Gradcu. Prvi namisli do novega leta odboru poslati podobo iz gipsa na ogled in pretres.

Za naslednika kardinalu Rauscherju se imenuje mnogo gospodov: dunajski namestni škof, zvesti prijatelj ministra Stremajerja, stari dr. Kutschger, potem kardinal knez Hohenlohe, čigar eden brat služi pruskemu, drugi pa avstrijskemu cesarju, on sam pa papežu, le ne prav zanesljivo, potem graški škof, celovski škof in po Mariboru je govorica, da tudi naš Milostljivi knez in škof!

Medjimurje se bo odcepilo od hrvatske nadškofije zagrebačka in pritaknilo škofiji magjarskej Samboteljskej. Svitli cesar se namreč v to privolil in ministru za bogočastje naročil, naj se radi tega porazumi z dotičnimi cerkvenimi oblastnjami in se potem po ministru Andrassyju obrne do sv. Očeta. Magjar boče Medjimurje tudi s pomočjo Cerkev pomagari!

Kolinski nadškof so morali pobegniti na Holandsko, ker so jih Prusi hotli prejeti in zapreti. Premoženje in poslopje nadškofijsko so jim že lani vzeli.

Okrajni glavar Vestenek. Blizo Litije na Kranjskem bi imeli 30. nov. čč. oo. Lazaristi iz Celja začeti sv. misijon. Toda na predvečer je z njimi vred prišlo povelje od g. Vesteneka, da je misijon prepovedan, ker po okolici razsaja vratna vnetica. Župnik se obrne do c. kr. namestništva v Ljubljani z dokazi, da ni nihče na omenjeni bolezni bolan. Namestnik telegrafira g. Vesteneku, naj takoj poroča, kaj je. Ta odgovori: 3 osebe so na vratni vnetici že umrle in 3 so zbolele. Toda župnik telegrafira, da to ni res. Sedaj pošlje namestnik zdravnika Stökl-na na preiskavo in ta se prepriča, da so omenjene 3 zbolele osebe popolnem zdrave in da ni nihče umrl na vratni vnetici, da je vse izmišljeno, sv. misijon zabraniti.

Gospodarske stvari.

M. Posuševanje mokrotnih njiv in travnikov.

Izmed pomočkov zemljišča zboljševati je odvodnjenje, t. j. odpravljanje vode jedno najbolj važnih in izdatnih sredstev. Pod besedo „odvodnjenje“ se pa razumeva ne le odpravljanje tiste vode, ktera nad zemljiščem stoji, ampak tiste, ki se od časa do časa pod zemljo v preobilni meri nabira in rast raznih sadežev ovira. Vse gnojenje in dobro oranje, vse pridno obdelovanje takega zemljišča le malo hasni, če zemlja od časa do časa od mokrote trpi. Pravimo od mokrote, in to dobro ločimo od potrebne vlage, ki je rastlinam v uspešno rast neobhodno potrebna. Zemlja, če tudi le od časa do časa mokrotna, more o drugem času tako suha in trda postati, da v njej nobena rastlina

dobro ne stori, med tem, ko dobro odvodnjeno in posušeno zemljišče še pri največji suši dosti vlage v sebi ima.

Največ trpijo težka zemljišča, zlasti pa takrat, kadar imajo za podlago ilovico, ki moče ne prepušča. Pa tudi lahke, peščene njive, ki se pri dolgem suhem vremenu popolnem izsušene vidijo, zamorejo od mokrote trpeti, če jihov spodnji del moče ne prepušča. Spomladansko vodovje in dolgo deževje gornjo plast takih zemljišč v pravi močnik zmehča. Če potem suša nastopi, tedaj se taka mokrotna zemlja tako silno strdi, da so rastline v njej kakor zazidane. Rosa, megla in celo rahlejši dež ne more v tla prodirati, marveč se od površja odteka ali pa vzhlapa, brez vsega haska za rastlinske korenine. Če se je pa zemlja s posušenjem tako pripravila, da more spomladanska in druga mokrota od časa do časa hitro odteči, tako se zemlja tudi pri veliki suši ne strdi tako silno. Zgornja prst ostane rahla in tudi najpohlevnejši dežek, rosa in megla vhaajajo v zemljo in pospešujejo rodovitnost. Skušnja je tudi pokazala, da je marsiktero drenirano zemljišče, iz katerega se je po drenažnih cevih mnogo vode ocedilo, v suhih letih dosti več vlažno bilo od onega, ki ni bilo drenirano. Če pa še pomislimo, da se polja, ki preobilno mokroto trpijo, če tudi le od časa do časa, po vodi, ki jo imajo v sebi, zelo razhladijo in da je mrzlotla vsakej rasti rastlin napotna in da se polje, ki dolgo mokroto zadržuje, tudi dolgo časa ne more orati in obsejati, in da se toraj pri obdelovanju zgubi čas in tedaj tudi pridelek in da mora dan današnji kmetovavec pred vsem na to gledati, kako si gospodarske stroške po vsakej le mogočej varčnosti zniža — če vse to premislimo, potem moramo pač reči, da je posuševanje polja in travnikov jeden najmenitnejših pomočkov za zboljševanje zemljišč.

In vendar se to zboljševanje gospodarstva sploh še vse premalo prerajta. Dostikrat se misli, če se že obstoječi novi ali jarki iztrebijo ali poleg starih še kateri novi potegnajo, da je s tem že vse storjeno, med tem ko potegnjeni grabni le na pol svoj namen dosegajo.

Najtemeljitejša in jedino popolno posuševanje se da le z drenažo doseči. Grabni so sicer pri tem vedno še potrebni, vendar le v pomanjšanem številu, ker slednjič le v to služijo, da vodo, iz drenažnih cevi odtekajočo, brž odpeljujejo.

(Konec prib.)

M. Kake drevesne sorte gre najbolj ob cestah zasajati?

Ker se dan današnji vedno bolj priporoča, zasajanje sadunosnih dreves ob cestah in javnih potih, je vprašanje, ktere sorte bi se najbolj sadile, imenitno in važno. Hočemo toraj na to vprašanje tukaj v kratkem odgovoriti:

1. Ob cestah in javnih potih se morajo pred vsem zasajati jednake sorte in take, ktere ob istem

času dozoriyo. Tako se prikrajša čas čuvanja in varovanja pa tudi pobiranje sadja se ob istem času dovrši.

2. Izbrati se mora pozno zoreče sadje, tedaj jesensko in zimsko. Sorte, ktere rano zorijo, se najboljše blizo človeških stanovanj sadijo.

3. Obcestno sadje ne sme debelo biti, ker bi ga sicer veter prelahko in preveč otesal. Tudi ne sme s svoje debelostjo in živo lepo barvo sadovnim tatovom skomine delati. Bolj težavno ko se more do njega, boljše je. Zato za take nasade niso primerni ramburi, kalvili in rožna jabelka, pač pa rajnete, prižarci in ploščinasta jabelka.

4. Za nasade ob cestah naj se izberó visoko rastoče sorte, ki nimajo visečih vej in kakoršnih je dosti med jabelkami in gruškami.

5. Samo po sebi je razumevno, da se morajo take sorte izbrati, katerim zemlja in kraj ugaja, tedaj za rebra in hribe orehi, sladke črešnje in jabelka, za nižave in doline pa višnje, slive in gruške, za ravnine zopet gruške in jabelka, za nasipe ob železnicah in za navožene kraje leševje in slednjič za kraje od gozdov in višin zavarovane pa češplje in gruške.

Kaj storiti, če se na vinu dela kan? V odprti posodi se na površini vina rado prikažejo, kot tanko kožica, vinske glivice, kojim pravimo: kan ali bersa. Kan ima budo lastnost, da, če se prav pomnoži, vse vino pokvari in ga v vodo spremeni. Zato se ima vino pred kanom dobro varovati. Vinske glive brez zraka ali lufta ne morejo rasti. Zato je najboljši pomoček zoper kan zvesto dolivanje in trdno zapilkovanje. Med dogami, pilko in vinom ne sme biti prazen prostor.

Če pa se je kan na vinu vendar že prikazal, potem ga moremo brž odpraviti in sicer tako, da ga z vinom ne pomešamo. To se najlaglje stori na sledeči način. Vzame se plehnata ali glaževnata cev, kakih 16" dolga. Na eni strani se s palecem trdno zapre, na drugi strani pa tako opazno v vino pogrezne, da kana s seboj ne potegne. Sedaj se ondi, kder je bil poprej palec, nastavi livkica (trahter) ter se skozi njo vina doliva, dokler ves kan črez pilko ne stopi in odteče z nekoliko vina, ki gre v zgubo. Potem se vino, kana očiščeno, dobro dolije in zapilka. Kan se najrajše nareja na slabem vinu. Zato nekateri za polnež vlijejo za 1 glažek alkohola. Ta plava na površju vina, če se rahlo vlije, in zabrani zarejanje vinskih gliv ali kana.

Tržne novosti. Zrnje dobivlja boljšo ceno v zunanjih deželah, le pri nas se neče povzdignoti. Na Dunaju je pšenica po 4 fl. 20 kr. — 5 fl. 68 kr. v Budapeštu 4 fl. 70, v Zagrebu 4 fl. 25, v Varaždinu 4 fl. 20, v Ljubljani 5 fl. 20, v Celovcu 5 fl. 35, v Gradcu 5 fl. 28, v Mariboru 4 fl. 80, v Ptaju 4 fl. 45, v Celju?? v Šoštanju 5 fl., v Slov. Gradcu 5 fl. 80, v Velenju 6 fl. in

v Vozenici 5 fl. 50 kr. Klavne živine se ne proda veliko. V Gradcu so voli 22—28 fl. cent. teleta po 24—27 kr. funt, svinje po 26—30 funt. Zajci v Mariboru po 1 fl. Drva v Mariboru dolge 13 fl., kratke 6 fl. 50 mehke 4 fl. 80 kr. Vinska kupčija na Štajerskem se malo giblje. Okoli Maribora plačujejo 50—80 fl. štrtinjak. Boljše je na Ogerskem, kder se zunanji kupci marljivo glasijo in plačujejo novo po 50—70 fl. staro pa n. pr. l. 1868. po 180—240 fl. Hrvatsko vino novo je po 50—60 fl. in staro po 90—140 fl. Avstrijsko vino se kaže menj dobro, kakor so mislili in ga različno plačujejo od 50—120 fl.

Na vinorejski šoli pri Mariboru se je za poduk v kletarstvu oglasilo 40 gostov. Meseca januarja pr. l. namisli ravnateljstvo zopet povabiti goste na isti poduk.

Goveja bolezen na gobcu in parklih se je na večih krajih Štajerske, posebno okoli Gradca pokazala.

Dopisi.

Iz Legenske občine tik Slovengradca. Tlaka je sicer proč; pa Slovengradčani bi radi, da bi mi Legenčani namesto legenskej graščini, sedaj njim tlako delali. Že od nekdanj smo Legenčani mimo Gornega mlina v mesto pot imeli; črez Mislinjo je bila pri mlinu brv napravljena. Leta 1858. bi se bila imela nova brv oskrbeti; pa Slovengradčani in tedajni legenski župan, Gornji mlinar, so si na vse kriplje prizadevali, namesto brvi most črez Mislinjo narediti. Zarad tega je bil Slovengradski in Legenski občinski zastop pred c. kr. okrajni urad poklican, da bi se tam zarad skladenja stroškov za novi most pogodili. Od Legenskega zastopa je bilo le 6 zastopnikov prišlo, od Slovengradca pa 8. Bistvene točke te obravnave so se v zapisnik 15. septembra 1858 zapisale. Na zapisniku je 8 Slovengradskih, 6 pa Legenskih zastopnikov podpisanih.

Ta zapisnik svedoči, da so se bili Slovengradčani zavezali na svoji strani pot v 2 šežnja in 3 čevlje široko cesto spremeniti, in Legenčanom 50 gld. plačati proti temu, da vse druge stroške pri napravljenju mosta Legenska občina plača, in na večne čase za pomostenje in obrantanje mosta skrbi; če bi bilo pa večjih popravil potreba, bo mesto $\frac{1}{4}$, Legen pa $\frac{3}{4}$ vseh stroškov poravnava. Zarad tega mosta že zdaj 3 leta huda pravda med mestom in Legnom teče. Most je namreč za popraviti, in mesto tirja na podlagi omenjenega zapisnika, da ga Legenska občina na svoje stroške popravi; Legen pa se temu ustavlja, ker ima Legen zdaj strašansko veliko cest in mostov, ki so se poprej na okrajne stroške popravljali, mesto pa nima ne ene ceste in ne enega mosta ne, in ker ta most v Slovengradu a ne v Legenu stoji,

in ker ni bila večina naših zastopnikov zapisnik podpisala in se županov podpis ne more preveč v poštrev jemati, ker je naš tedajni župan ravno zato tako za ta most delal, ker ga je on sam najbolj potreboval in je bil v tej reči bolj stranka, kakor župan. — Na vse mogoče načine so si mestjani prizadevali, da bi nas Legenčane vnovič speljali, — pa dozdej še zastoj. Mi tirjamo, da se most podere, če ga mesto neče popravljati, in da se za nas zopet stari pot in brod v mesto odpre; mesto pa je 15. junija letošnjega leta pri obravnavi tirjalo, da bi mi $\frac{2}{3}$ stroškov na se vzeli, ono pa le $\frac{1}{3}$, grof Schaffgotsch in Legenski oskrbnik pa sta nekaj lesa, pa le za toto krat obljubila, ako prevzamemo dve tretini stroškov, drugače pa ne, tedaj le, če se pustimo v telege vpreči. — Pri tej priložnosti so nas nekteri mestjani strašili, da se bomo morali njim vdati, da se nimamo kam več pritožiti itd. mi pa smo se le zopet pritožili, in naš okrajni zastop bo imel odločiti, se li sme ta občinski pot v mesto za naprej opustiti ali ne, za kar pa mi nismo prosili, ampak mi hočemo, da se nam stari pot, brod v mesto zopet odpre. Ko bi bila večina našega okrajnega zastopa narodna, bi z zaupanjem jegovega sklepa pričakovali. Ker pa imajo mestjani v okrajnem zastopu vsled nespameti nekterih naših volilcev večino, se nam dozdeva, da bo naša pravda z mestom še dolgo trajala, in da bodo, brž ko ne, še tudi c. k. sodnije imele s to rečjo opraviti.

Iz Savinske doline. Mladi starega več ne sluša. — stari mlad'ga še spoštuj! — Moj Bog, kaj še človek skuša, — svet pa je čedalje buj!

Tako opeva neki pesnik sedanji svet, in to po vsej pravici. Dostavi je pa treba, da večjidel so si stari tega sami krivi, ker uže v nježni mladosti pohujšajo svoje otroke. Mnogo očetov vpricho malih otrok tako nespodobno govori, da odraslega in še sramežljivega človeka rudečica polje. Večkrat uže sivolasi starčeki dopovedujó svojim mlajšim malopridne čine svojih mladih let. Na primer, kako so ponočevali, se topli in pijančevali itd.

Nikoli še ni bilo slišati o takih gostih pretepah in pobojih, kakor ravno noveje dni. Zdravstvena komisija v Celju vedno na oglede hodi; v enemu preteklih mesech celo 15 krat. No kdo je tega kriv? ali ne poredni gospodar, ki dopušča, da se jegovi ljudje po krčmah potikajo, čas, denar in poštenje zapravljajo, zdravje kvarijo, počitka željnim in najrajše miroljubnim nepokoj delajo in se premnogokrat krvavo tepejo. In iz tega izhajajo zgoraj omenjeni komisijoni, tožbe in dolge pravde. En sam tak komisijon, pravijo, da stane 50—60 gld. Koliko mora zarad tega biti pisarjev, žandarjev, policajev, beričev, potov in drugih stroškov!! Če je to vse resnica, tako samo v celjskem glavarstvu od enega meseca lahko na tisoče fl. takih stroškov zračunimo. Mnogo je takih gospodarjev, ki mislijo, da so pošteni, ako